

Înstrăina-m-a badea,
Ca vântuțu ce-a sufla.

4820

Rozolină, rujă, plină,
Floare albă din grădină,
Oare cum de-ai înflorit,
C-asară te-am răsădit? Cum
biata n-oi înflori,
Că m-o silit părinții
Să mă duc de la dânșii.
Că m-o silit măicuța
Să mă duc de la dânsa.
M-ai putut, mamă, lăsa,
Că nu ți-aș si ros casa.
De-aș si ros o bucăța,
Și io-am avut parte-n ea.
De-aș si ros o jumătate,
Și io-am avut ân ie parte,
Tomna ca și celelalte.

(Codrea Odohia a lui Ion, 11
ani, Berbești)

4821

Soacră, nu mă sudui,
Ce mă-nvață ce n-oi ști.
Soacră nu mă blăstăma,
Ce n-oi ști, mi-i arăta,
Din cocoane mădărite,
Sînt neveste bănuite,
Din cocoane deznerdate,
Sînt mirese supărate.
Nu da, Doamne, popii bine,
Că leagă urât de mine.
De m-a lua urātu,
N-oi străca măieranu.
De m-a lua cine-mi place,
Mândră cunună mi-oi face.

4822

Hăi tu, dragă de mnireasă,
Pă unde stau ghiociei,
Sta-ț-or Marii și Dumnezei.
Pă unde stă cunună,
Sta-ț-or pumnii și palma.

4823

Hăi mireasă, tu mireasă,
Rumpe-ți-să brăuțu,
Cum ți-ai lăsat drăguțu.

II. COLECȚII DE FOLCLOR

Colecția TITUS BILȚIU DĂNCUȘ

Nunta în Săpânța

Chemătorii umblă din partea mirelui și a miresei (neamurile lor cele
mai apropiate, frați, surori), cu o zi-două înainte de nuntă.

În prima seară înainte de nuntă, la mire este cusutul steagului. Să
strâng lăutari, tineret, se bea țuică, se face joc de învățit, până se
adună toți. Se mai hodinesc, apoi încep jocuri de sărit, în doi, trei
(fete cu feciori). În acest timp, la mireasă se pregătește cunună. Două
druște, una din partea miresei, una din partea mirelui, împletesc o
cunună de bărbânoc.

De la mire se duc tot în aceeași seară, după cunună, chiuind și cântând
cu lăutari:

Nu-i lumină nicări,
O murit toți oamenii,
Numa la mândruța mea
Arde casa ca ș-o stea,
Că știe că merg la ea.

Ieșiți, buhe, din bujdei,
Să vedeți afară ce-i,
Și vă suiți pă gunoi
Și vă uitați după noi!
C-or venit și după voi
Cu caru cu patru cai,
Peste trei sute de ai

Variantă Călinești:

C-or veni și după voi,
Când or fi Paștile gioi
Și Crăcinul mai apoi

Steagul este făcut dintr-o șirincă roșie mare cât un lepedeu, apoi alta
albă, apoi panglici, 28 (de toate culorile), cincii batiste, și cunună de
bărbânoc pusă deasupra; în vârf, ștuț de busuioc și de verdeață. Se coase
toate acestea cu ac și ață, să poată juca steagul, să nu se desfacă. Prăjina
e de 1 metru, un metru și jumătate, împodobită, colorată. În timp ce
coasă steagul se spun strigături, hori:

Tu, mireasă, ești nebună,
Că tu plângi după cunună.
Mirele îi mai săleac,
Și nu plânge după steag!

Călinești:

Miresucă cu cunună,
Pă mâni sară ce ți-i bună?
Pune cununița-n cui
Și dă-i gură mirelui.

A doua zi se strâng
neamurile la mire. Are și
mirele două druște. Se
strâng neamurile din
partea mirelui, a miresei,
joacă, cântă, până ce

Nu s-o făcut lumea într-o singură zi.

merg la biserică la cununie. Când merg la cununie, dacă mireasa va șede la mire, îi cântă, îi chiuiesc:

Bucură-te, soacră mare,
Ț-am adus pieptănătoare.
Atâta te-a pieptăna,
Șapte ani te-a tot mânca!

Când merge mireasa la cununie, în fața ei merg două druște care țin, una de-un capăt, alta de altul, o șirincă cu flori (albe cu roșu). După aceea vine mireasa, cu două surori ori, în poarta bisericii, mirele și mireasa dau mâna. Mirele sosește mai înainte cu o jumate de oră. O așteaptă, apoi mireasa merge la mire. Dacă mirele și mireasa ajung la biserică deodată (rareori se întâmplă), apoi e motiv de batjocură și de râs, că mireasa s-a grăbit mai tare. Năframa druștelor o duc mirele și mireasa.

Când ies din biserică, nașii le spun la miri să se uite la soare, ca să le fie copiii frumoși. În biserică, mirele și mireasa îngenunchează pe un covor frumos. Îl duce cea mai apropiată rudă a miresei (fată, femeie). După cununie, pe podul bisericii, se învârtesc roată după soare, cu nașii, de trei ori, cu stegarii. Se duc la casa unde-i nunta. Acolo găsesc poarta închisă. Oamenii, prietenii, „gazdele pe cămări“ îi așteaptă cu pari în mână, glumind că nu-i lasă să intre. (Gazdele pe cămări sunt casierii nunții). Doi feciori mai înalți țin sus un colac găurit. Pe sub brațele lor ridicate trec mirii, stegarul, apoi nașii. Stegarul ține cu o mână steagul, cu alta încearcă să apuce colacul, să-l rupă, să-l lovească. Colacul e al țișanului, al muzicantului. Tot atunci o femeie sau o fată aruncă grâu pe miri, să fie roditori și strigă:

Io țăp grâu, nu țăp ovăs,
Mirele-i de neam ales.
Io țăp grâu din tălgerel,
Mirele mi-i frumușel
Și nevasta după el
Io țăp grâu din tălgeruț,
Mirele mi-i ca ș-un struț,
Mireasa ca ș-un bumbuț.
Nu viniți pe sub chetoare,
Mireasa mi-i ca ș-o floare,
Mirele după ie' moare.

Trecând pe sub colac se învârtesc toți cei de mai sus după soare, pe sub colac. Când intră în casă, stegarul ia un briceag și face în ușori, crestează, sus, de părți, și jos. Mireasa și mirele lasă năframa, și unul de de-o parte, altul pe de o alta, fug la masă. Dacă ajung deodată, grijile vor fi egale pentru amândoi. Când au intrat în curte, cineva din partea miresei sau a mirelui (unde e nunta) închină mirilor cu brațele în cruciș. Masa e pregătită. Colaci înștruțați cu busuioc verde. După ce au intrat, servesc întâi țuica. Apoi ho' lubții (sarmale). Încep chiuiturile, lăutarii. Mai joacă un joc de învârtit, unul de sărit. Se poate întâmpla

Drăgucioru ca ș-o floare
Și locu din șezătoare.

4824

La mama mirezii:

Măieran din cornu mesii,
Să trăia' mama mirezii.
Să trăia c-o legănat,
Mândră floare-o rădicat.
Să trăia, c-o ciupăit,
Mândră floare-o răsădit!

4825

Suflă vânt de la poiană,
Jele mi-i, de tine, mamă,
Nici-i numi-i tare jele,
De ce mi-ai făcut vânzare
De la casa dumitale.
De ce m-ai făcut mireasă,
Nu-ț-am fost de rău la casă.
Ț-am fost fată și fecior,
Ț-am scos plugu din ocol
Și l-am dus la pemincior,
Am arat, am sãmănat,
S-o copt și am secerat.

4826

La mireasă:

Hăi mireasă, tu mireasă,
La mă-ta-ai durnit pe țol,
Te-ai sculat la prânzișor.
Da amu-i durni pe brață,
Ti-i scula mai dimineață!

(Codrea Odohia a lui Ion, 11 ani, Berbești)

4827

La nănașă:

Măieran de lângă vale,
Să trăiești, nănașă mare,
Mândră-i casa dumatăle.
La ușă-s chindrii-nverziți,
Să mângâie mulți scârbiți.
La ferești, brazi încrângați,
Să mângâie supărați.
La ferești îs flori domnești,
Tăt nănașă să trăiești.
Și verde frunză de prun,
Să botezi și să cununi.
Verde-i frunza de mălai,
Batăr o sută de ai
Și cu sinii câți îi ai.

(Baten Ioana a lui Florea, 50
de ani, Berbești)

4828

Să trăiești, nănașă doamnă,
Să trăiești, că ți să șede,
Ca la fag cu frunza verde
Și la șes cu holde verzi,
Tăt nănașă să trăiești!
Să cununi și să botezi!
Să-ți înstruți lumina bine,
Să mă cununi și pă mine,
De m-a lua oarecine.
C-amu sunt fete bughete,
Nu s-or mărita tăte.

(Roman Livia, 12 ani,
Berbești)

4829

Spune-i mândruț, mâne-ta,
Să nu mă tot ocăra!
Mama ce zestre mi-a da.
Mă-ta n-aibă grija mea!
Mama mi-a da ce-a avea!
Mă-ta aibă grija ta,
Că țaie de zestre ța da,
Că ța da o iapă șchioapă,
Ca să duci morții la groapă!

4830

Hăi, măi mândrioru meu,
Decât noră mâne-ta,
Și cumnată soru-ta,

să joace și jocul miresei, dar tradiția cere ca acest joc să fie la masă a doua. Nașii și nuntașii se duc acasă. Apoi sunt chemați din nou. Merg lăutarii după nași, să-i aducă. Masa a doua începe noaptea pe la două, se termină până-n ziuă. Atunci începe jocul miresei. Stegarul strigă: Cine joacă mireasa de bani? „Gazda pe cămări“ are două talgere cu bani mărunți, pe care le scutură. Cine vrea să joace mireasa dă la început bani puțini, atunci se face haz și glumă. Apoi tot mai pune bani, pentru că i se zice: „Noi n-avem mireasă așa ieftină“! Apoi vine mirele și pune bani (care sunt scoși din circulație). Mirele o „descumpără“ și apoi atunci o joacă, e a lui. Se descoasă steagul. Mirele dă stegarului „bisericeță“, în glumă: pe o plăcintă, pe o farfurie, oase, resturi, câte-o bucățică din fiecare.

Nunta în Berbești

Se pornește cu alai prin sat, pînă la locuința nănașilor. Pornirea începe de la locul unde se va ține nunta. Până când vin nănașii, se adună nuntașii. Pleacă împreună la cununie. De fapt e ca și cum ar fi două nunți, pentru că se adună nuntași separat și la casa mirelui și la casa miresei. Se merge cu alai pînă la biserică. Cele două alaiuri nu sosesc deodată; mireasa întârzie puțin, așa se cade. Nu se cade însă nici să întârzie prea mult; asta ar însemna că-l va face pe mire să se frământe pentru problemele de viitor. Dacă sosește mai devreme, se spune că mireasa a fost mai hotărâtă pentru această căsătorie decît mirele. Nănașii sunt mai mulți: patru la mireasă, patru la mire.

Se face cununia, apoi, încă în biserică, își închină mirii unul altuia, nașilor, preotului. La ieșirea din biserică stă deoparte un stegar, de alta un naș. Golesc o sticlă de băutură cu mirii. Apoi continuă drumul. Pe drumul spre locul nunții se merge cu muzică, cu chiuituri. Nuntașii mirelui trec întâi pe la mireasă. La mireasă va fi un ospăț mai limitat. Nuntașii se vor despărți iară în nuntașii mirelui și ai miresei.

În casa miresei, pe miri îi așteaptă mama miresei și nuntașii. Intră întâi în casă stegarul. Scoate pe toți din casă afară, scoate un cuțit de la brâu și-l împlântă în grindă. Apoi intră mirii. La intrare, mama miresei dă la

Foto: Colecția F. Săteanu, obiecte muzeu Budești

Cine sămână vânt, culege furtună.

mireasă un țipău și la mire un ol cu apă. Îi sărută. După ce i-au așezat pe miri la masă, stegarul scoate cuțitul. Druștele miresei țâpă grâu. Feciorii caută să-l prindă în pălărie. Se face un fel de schimb de cuvinte (prin strigături) între nuntașii care intră în casă și miri.

Taci, mireasă, nu zdera
Că tăta zina-i a ta
Întâi îi horesc la mireasă:
Dipce te-ai dus la popa !

Hăi, tu dragă de mireasă,
Din cornuț de după masă,
Te-ai păzât de măritat
Crucea și vanghelia !
Ca ruja de scuturat.
Gata-i de fetia ta !

Te-ai păzât de credințat
Ca ruja de vestejât.
Fetele-or mere la gioc,
Nu-i plezi straturi cu flori
Tu-i pune ciupa pă foc.
Nici nu-i înștruța feciori.
Când fetele or învârti,
Nu-i plezi straturi cu struț,
Tu-i șede și-i ciupăi.
Nici nu-i înștruța drăguț!

Așezarea nuntașilor la masă, indicarea locurilor n-o face gazda casei, ci un flăcău, stegarul. Este ca un fel de maestru de ceremonii. Steagul a fost pregătit încă în seara premergătoare nunții; împodobit cu flori artificiale, oglinzi. Stegarul primește nuntașii, îi așează la masă, are grijă să fie servit fiecare. Menține ordinea. E ales dintre rudele mirelui și trebuie să fie fecior neînsurat. Se așează la masă în felul următor: în capul mesei stau mirii, alături de ei nănașii, în stânga și în dreapta, druștele. Mirele își alege stegarul, mireasa druștele; vreo patru, până la șase; prietene de ale miresei, de diferite vârste, fetițe. Ospățul: îl încep părinții fetei. Tata închină miresei; mama, mirelui. Aceștia închină la nănași. Se începe băutul, cu toți. Mâncarea și băutura este foarte sumară acum. Părăsesc casa mirii și suita mirelui. Se duc la casa mirelui; la casa miresei rămân nuntașii miresei. La mire se desfășoară ospățul cel mare, în același fel, dar mai extins. Se încheie cu jocul miresei. Se joacă jocuri scurte. Pentru fiecare joc se plătește. Una dintre nănașe adună banii într-o farfurie acoperită cu o năframă. Jocul miresei durează mult. Între timp se mai face și pauză. Numai mireasa este jucată; alte perechi nu sunt. Urmează răscumpărarea miresei. Dacă nănașul oferă de exemplu o sută, mirele trebuie să dea mai mult. Totdeauna mai mult decât ultimul care i-a jucat mireasa.

Începe apoi petrecerea comună. Încep jocul feciorii între ei, în horă, apoi cu fetele, perechi. Continuă timp de o oră, două. La miezul nopții întrerup jocul pentru mâncare, băutură, dar numai sumar, să-l poată continua. Continuă voia bună până în zori. După ce s-a spart jocul miresei, se numără banii și se dau miresei. Alteori, mireasa își leagă banii în năframă, fără să-i numere și îi aparțin; plătește din ei numai cât vrea muzicantului. În timpul jocului, nănașii se duc acasă să se odihnească. Dimineața nuntașii se duc din nou după nănași, cu muzică, cu alai. Începe o masă mare, după care iară joacă, până rezistă lumea; adică până pe la amiezi sau seara zilei următoare.

Mai bine, mândruț, m-oi fa'
Rădăcina violii
În mijlocul Dunării.
Muluțu să mă mulea'
Apa să mă limpezea,
Muluțu să mă mulească,
Apa să mă limpezească.

4831

Spune-i mândruț mâne-ta,
Să-și îngrădea' grădina,
Tăt cu pari, cu măieran,
Nu i-oi ma noră șohan.
Tăt cu pari, cu zioarele,
Că io noră nu i-oi mere.
Io acolo-i mere noră,
Unde-a si-n grădină-un nuc,
Și s-or învoi tăți-huc.
Unde-o si nuc la fereastă,
S-or învoi tăți din casă.

4832

Tăt așe dzâc oamenii
C-oi me'-n iad dac-oi muri.
Și de-oi me n-oi șide mult,
C-am iubit ce mi-o plăcut.
Și de-oi me mult n-oi șide,
C-am iubit pe voia me.

4833

Măi bădiță, nu ești câne,
Batăr că mă găt, nu-i bine.
Măi bădiță, nu ești drac,
Batăr cum mă găt nu-ți plac.
De-aș si știută pân-amu
Nu mi-aș fi pierdut somnu
Pântru tăt nemernicu.

După faptă și răsplată.